

Evaluation of a German Coursebook in Terms of Cultural Elements

Rüveyda H. ÇEBİ, Ondokuz Mayıs University, ORCID ID: 0000-0001-9451-7040

Abstract

Although foreign language education is mainly based on four basic skills (reading, listening, writing, and speaking), culture is also regarded as an integral part of it. In other words, language teaching and culture teaching cannot be separated from each other. How people who speak a language think and behave, how they perceive the events and situations may be understood from the words that those people use, and all these are the components of what is referred to as culture.

For this reason, cultural elements and values should be incorporated into the course content of all levels while teaching a language. This study aims to investigate how often the Menschen B1.1 German coursebook deals with cultural elements of the target language. In this study, the content analysis method was adopted by using "Target culture checklist that can be used in foreign language coursebooks" created by Saraç and Arıkan (2010). The checklist consists of two sub-scales and thirty-one items. The results of the study revealed that the Menschen B1.1 coursebook contains many items in the checklist, however, it does not meet the certain items. It was found that the coursebook mainly deals with sub-cultural elements, while it does not include sub-titles, such as literature, science, and film.

Keywords: Menschen B1.1, cultural elements, foreign language coursebooks

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 23, No 3, 2022
pp. 1682-1697
[DOI](#)
10.17679/inuefd.1171604

[Article Type](#)
Research Article

[Received](#)
06.09.2022

[Accepted](#)
25.12.2022

Suggested Citation

Çebi, R.H. (2022). Evaluation of a German Coursebook in Terms of Cultural Elements. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 23(3), 1682-1697. DOI: 10.17679/inuefd.1171604

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The necessity of coursebooks in foreign language teaching is an undeniable fact. They are among the significant materials in language teaching since they contain the subjects in order, offer explanations with illustrations and examples, and provide exercises for learning new language features (Çakmak, 2001). In addition, coursebooks show the learner and the teacher that the course should proceed within a program. They also give students an opportunity to both follow and revise the topics covered in the course. Ünsal and Güneş (2004) state that coursebooks are the main documents that examine and explain the subjects included in the curriculum in a planned and regular way, and they also guide and train the students in line with the objectives of the course. With the help of the coursebooks, students have the opportunity to revise the topics that are covered in the classroom whenever, wherever and at the desired pace they want (Küçükahmet, 2000).

The traditions, lifestyles, beliefs, language, tools they use, understanding of art, etc. constitute the culture of a society (Koç, 2007, p.8), and culture, in the broadest sense, are all the works that a society reveals in the materialistic and moralistic fields (Babayit, 2017). The daily habits of the people and all behavioral patterns they develop can be characterized as the culture of that society, and the language used by that society is directly related to their culture. Culture is understood as a collection of traditional behavioral models acquired by human societies and includes language as the linguistic indicator (Ünal, 2020). It is impossible to separate the language from the culture, which expresses everything belonging to the society. For this reason, language is not only a means of agreement in society but also a cultural carrier and transmitter (Özbay, 2002, p.15). In addition, each individual transmits the messages of their own culture to others as they speak and write. Therefore, it is likely to encounter cultural elements both while reading literary works belonging to the old centuries and reading works written in recent years. Everyone who is listened to on the radio, television, or social media also secretly transmits the messages of their culture. The cultural influence, which is exposed in many different ways in daily life and reaches people unnoticed, is done deliberately and in a planned way in foreign language courses.

Purpose

This study aims to examine the Menschen B1.1 German coursebook in terms of the cultural elements of the target language.

Method

In this research, the cultural elements of the German coursebook named Menschen B1.1 was examined according to the "Checklist that can be used to examine the target culture information in foreign language coursebooks" prepared by Saraç and Arıkan (2010). The checklist consists of two main subscales which include thirty-one items totaly. Content analysis method was adopted for the study. This method is used in the field of social sciences and frequently used in qualitative research as a systematic, repeatable technique in which some words of a text are summarized with smaller content categories with coding based on certain rules (Büyüköztürk et al. 2013).

Content analysis is a research technique in which valid interpretations extracted from the text are revealed as a result of a series of processes (Weber, 1989, p.5). For this reason, the

German coursebook Menschen B1.1 was grouped and analyzed in accordance with the steps in the checklist.

Findings

The frequency of use of cultural elements in the Menschen B1.1 German coursebook is given below according to the items in the checklist prepared by Saraç and Arıkan (2010). The incidence of each item was prepared according to three main frequency cases. These are often, rarely, and never. While examining the book named Menschen B1.1, findings with more than two were marked often, and those with less than two were marked as rarely.

Table 1

Perspectives	Frequency	Page	Content
1. The student defines the target culture based on his own experience.	Never	-	-
2. The student also thinks and discusses his/her own culture.	Rarely	p.8 p.66	Why are you learning German? What do you love to do in your spare time? Questions are used/ Short articles are addressed about conflicts.
3. The target and local culture are compared.	Never		-
	Often	p.9 p.79 p.86	A photo frame with a German table setting and food. Plates, drink and a few snacks on placemats / An article on items believed to bring good luck / An article with fortune-teller's interpretations / A male nursery teacher plays the guitar to his students
4. Subcultures in the target culture are addressed.			
5. The contributions of the target culture to the universal culture are given.	Rarely	p.77	A text describing an association for children with disabilities
6. The target culture is defined as superior to other cultures.	Never		-
7. There are values and habits that contradict the dominant values and habits of the target culture.	Never		-
8. The target culture has been critically addressed.	Never		-
Elements			
9. The target culture-science relationship is addressed.	Never		-
10. There is religious information about the target culture.	Rarely	p.72	Christmas celebration
11. Political information about the target culture is addressed.	Never		-
12. Visual and plastic artistic information of the target culture is addressed.	Never		-
	Often	p.19 p.21 p.25 p.43 p.45	Home styles in Germany visualized / Lifestyles in Berlin-information about where and how people live / A text that address lifestyles and preferences for residence/ A text giving information about different magazines/ A photo of children feeding animals with carrots
13. The target culture contains information about daily life.			
14. Literature of the target culture is addressed.	Never		-
15. Music information of the target culture is addressed.	Never		-

16. Sports activities of the target culture are addressed.	Rarely	p.53	Unit photo with the title "sport makes a great contribution to happiness"
17. There are people who have served the target culture.	Never		-
18. It includes the knowledge and habits acquired by the target culture from other cultures.	Rarely	p.39	Added information addressing Japanese culture
19. The target culture-environment relationship (animal, plant, nature-human relationship) is addressed.	Often	p.38 p.45 p.61	Informative texts on table manners/ A photo: Children feed the animals with carrots/ Text about the staff
20. Films of the target culture are included.	Never		-
21. Disease and health information of the target culture is addressed.	Often	p.36 p.55	Lactose intolerance and vegetarian diet/
22. Nutritional habits of the target culture are addressed.	Rarely	p.71	A sentence with the phrase "Psychological support is received in difficult times". A large travelling group
23. Cleaning habits of the target culture are addressed.	Never		-
24. Dressing and adorning habits of the target culture are addressed.	Often	p.27 p.59 p.71	The photo shows a middle-aged woman wearing a scarf. / A text about men knitting/ A large traveling group
25. Family institution of the target culture is addressed.	Never		-
26. There is information on reproductivity and sexual health in the target culture.	Never		-
27. There is information about entertainment life in the target culture.	Rarely	p.71 p.74	A large traveling group Information on various celebrations
28. There is information about traditions, festivals and celebrations in the target culture.	Rarely	p.41 p.72	Second year celebration of workplaces Christmas celebration
29. There are historical artifacts and information about the target culture.	Never		-
30. Geographical information about the target culture is addressed.	Never		-
31. School and education experiences of the target culture are included.	Rarely	p.23	A text about the meeting of school friends from the same year

Discussion & Conclusion

In the research, a checklist, which is used to examine the target culture in the foreign language coursebooks prepared by Saraç and Arıkan (2010) was employed. The checklist consists of two steps and thirty-one sub-scales. There are eight sub-scales in the first heading of the list, the first sub-scale of which is the heading "point of view". The second sub-scale consists of 23 sub-scales under the title of elements/items.

Four of the eight items in the perspective section, the first part of the checklist, were not found in the coursebook. However, the absence of three of the four items not found in the coursebook was acceptable. It was, in these three items, because it was investigated whether negative items were addressed in the coursebook. In this section, it was investigated whether the student was

inspired by his/her own culture or not. In the Menschen B1.1 German coursebook, the sections that make the students think about their own culture are not addressed.

Bir Almanca Ders Kitabının Kültürel Öğeler Açısından Değerlendirilmesi

Rüveyda H. ÇEBİ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ORCID ID:0000-0001-9451-7040

Öz

Yabancı dil eğitimi dört temel beceri (okuma, dinleme, yazma ve konuşma) üzerine kurulmasına rağmen kültür de dil öğretiminin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilebilir. Bir başka deyişle, dil öğretimini kültür öğretiminden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bir dili konuşan insanların nasıl düşünüp, davrandığı, olaylara ve durumlara nasıl bir bakış açısıyla baktığı o insanların kullandığını kelimelerden anlaşılabilir ve tüm bunlar kültürü oluşturan etmenlerdir. Bu sebeple dil öğretirken kültürel öğelerin ve değerlerin tüm seviyelerdeki ders içeriğine dahil edilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı Menschen B1.1 Almanca ders kitabının kültürel öğeleri ne sıklıkta ele aldığını araştırmaktır. İçerik analizi yöntemi kullanılan bu çalışmada Saraç ve Arıkan'ın (2010) oluşturduğu "Yabancı dil ders kitaplarında kullanılacak hedef kültür kontrol listesi" kullanılmıştır. Bu kontrol listesi iki alt basamak ve otuz bir maddeden oluşmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre Menschen B.1 ders kitabının kontrol listesinde bulunan birçok maddeyi içeriğinde barındırdığı fakat kontrol listesinin içeriğinde bulunan bazı maddeleri karşılamadığı ortaya çıkmıştır. Ağırlıklı olarak alt kültürel öğelere değinen kitabın edebiyat, bilim, film gibi alt başlıklarda eksik kaldığı ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Menschen B1.1, kültürler öğeler, yabancı dil ders kitapları

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 23, Sayı 3, 2022
ss. 1682-1697
DOI
10.17679/inuefd.1171604

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
06.09.2022

Kabul Tarihi
25.12.2022

Önerilen Atıf

Çebi, R. H. (2022). Bir Almanca Ders Kitabının Kültürel Öğeler Açısından Değerlendirilmesi. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1682-1697. DOI: 10.17679/inuefd.1171604

Bir Almanca Ders Kitabının Kültürel Öğeler Açısından Değerlendirilmesi

Yabancı dil derslerinde ders kitaplarının gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Bu sebeple konuları sıralı halde içermesi, resimli ve örnekli açıklamalara yer vermesi ve yeni bir dil özelliği üzerine alıştırmalar sunması açısından ders kitapları, dil öğretiminde önemli materyallerden birisidir (Çakmak, 2001). Ayrıca ders kitapları öğrenciye ve öğretmene; dersin bir program dahilinde ilerlemesi gerektiğini gösteren ve öğrenciye derste işlenen konuları takip etme ve hatırlama olanağı sağlayan materyallerdir. Ünsal ve Güneş'e (2004) göre ders kitapları, öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri plânlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel dokümanlardır. Kitap sayesinde öğrenci, öğretmenin anlattıklarını, istediği zaman, istediği yerde ve istediği tempoda tekrar etme imkânına kavuşur (Küçükahmet, 2000).

Ders programlarında belirlenen konu ve içeriklerin öğrencinin seviyesine uygun şekilde hazırlanmasıyla oluşan ders kitapları birçok farklı kazanımı da içermektedir. Ders kitapları öğretim programında hedeflenen özelliklerin kazandırılması açısından çok önemlidir, çünkü hedeflerden yola çıkılarak hazırlanan içeriği planlı bir şekilde bünyesinde barındırır (Aydın ve Aran, 2020). Bu sebeple yabancı dil ders kitapları beceri öğretimini önemserken diğer yandan da hedef dilin kültürünü de ders akışına adım adım dahil etmesi gerektiğinden ayrı bir öneme sahiptir.

İşcan (2016) bireylerin dili daha iyi anlayabilmeleri için dilini öğrendikleri ülkenin kültürel özelliklerini öğrenmeleri oldukça önemli olduğunu ve dil ile kültürün ayrılmaz parçalar olduğu vurgulamıştır. Bir başka deyişle yabancı dil derslerinde öğretilen hedef kültür bilgisi aynı zamanda o derslerde öğrenilen kelimelerin günlük hayatta nasıl kullanıldığına ve kelimelerin nerden geldiğini anlamaya dair birçok ip ucunu da içinde barındırır. Hedef dil, konuşulduğu ülkeden uzakta öğretildiği ve öğrenildiği için derslerde kültürel aktarıma aracılık edecek olan en önemli materyallerden birisi ders kitaplarıdır.

Yabancı Dil Derslerinde Kültür Olgusu

“Toplumların gelenek-görenekleri, yaşam biçimleri, inançları, dili, kullandıkları araç gereçleri, sanat anlayışı vb. kültürü oluşturmaktadır” (Koç, 2007, s.8), ve kültür, en genel anlamıyla, toplumun maddi ve manevi alanda ortaya koyduğu tüm eserlerdir (Babayiğit, 2017). Bireye ait günlük alışkanlıkların ve bireylerin bir araya gelerek oluşturduğu tüm davranış kalıplarını o toplumun kültürü olarak nitelemek mümkündür ve toplumun konuştuğu dil, o toplumun kültürü ile iç içedir. Kültür insan toplulukları tarafından edinilen ve dilsel göstergeler olarak dilin de dahil edildiği geleneksel davranış modellerinin yığını olarak anlaşılır (Ünal, 2020). Topluma ait her şeyi ifade eden kültürü dilden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bu sebeple dil, bir toplumun anlaşma aracı olduğu gibi aynı zamanda bir kültür taşıyıcısı ve kültür aktarıcısıdır (Özbay, 2002, s.15). Ayrıca her birey konuşurken ve yazarken kendi kültürüne ait mesajları karşı tarafa aktarır. Öyle ki hem eski yüzyıllara ait edebi eserleri okurken hem de son yıllarda yazılmış eserleri okurken kültürel öğelerle karşılaşmak mümkündür. Radyo, televizyon veya sosyal medyada konuşmasını dinlediğimiz herkes, aynı zamanda kültürüne ait mesajları da gizli şekilde iletmektedir. Gündelik hayatta birçok farklı yolla maruz kalınan ve fark edilmeden kişiye ulaşan kültürel etki yabancı dil derslerinde bilerek ve planlı şekilde yapılmaktadır.

Hedef dile ait kültür aktarımı olmadan etkin bir yabancı dil dersinden bahsetmek mümkün değildir. Bununla birlikte yabancı dil derslerinde öğrenciye aktarılan kültür bilgisi sayesinde öğrencinin hem dünyaya olan bakış açısı genişler, kendi kültürel öğelerini, kendi düşünce biçiminin, değer yargılarının kültürel birer öge olduğunu da daha iyi kavrar. Düşünce, algılama, değer verme ve yargılama aynı zamanda bir kültüre ait olmayı da ifade eden bu bakış açısı kültürel etki altındadır (Cuma, 2009). Dil öğrenimi ve öğretimi kültürden bağımsız düşünülmemeyeceği için yabancı kültürleri öğrenmek isteyen ve merak duyan bir bireyin bunu dilden bağımsız yapabilmesi mümkün olmayacaktır. Amaç yabancı bir kültüre erişmek onu anlayıp öğrenmek ise, yine bu bağlamda dili öğrenmek bütünleyici bir etkinliktir (Logie, 2004).

Yabancı dil dersleri başka milletlerden bilgi veren derslerin başında gelmektedir (Riemenschneide, 1980) ve yabancı dil başarısı o dilin kültürüne olan pozitif bakış açısına bağlıdır (Byram ve Morgan, 1994). Bu fikre göre kültürü merak edilen dil, o dilin öğrenilmesini kolaylaştırır çünkü birey ancak kendisi isterse bir dili öğrenebilir. Dili öğrenmek isteyen kişi ise yabancı dil ders kitaplarıyla karşı karşıya kalır. Hedef dilde anlatmak istediğimiz duygu ve düşünceler, dilbilim kurallarının eğitimi dışında, dil/kültür öğretimini de zorunlu hale getirir (Alpar, 2013).

Dil öğretiminin ana hedeflerinden biri bir dili tüm boyutlarıyla öğretmek olduğundan, dil ve kültür arasındaki bağlantıyı anlamak gerekmektedir (Öztürk Duman, 2012). Bu bağlantıyı en iyi şekilde kuran ders kitabı amacına daha kolay ulaşabilmektedir. Dil öğretiminde, dolayısıyla yabancı dil ders kitaplarında kültür ihmal edilemez (Rodriguez, 2015) ve dil öğretiminde kültürel öğeler eksik olduğunda öğrenciler dünyaya farklı bir açıdan bakamazlar ve bu da öğrencilerin ortak bir dil aracılığıyla diğer toplumlara tam olarak anlamalarına engel olur (Korkmaz, 2009).

Yöntem

Bu araştırmada Menschen B1.1 Almanca ders kitabının kültürel öğeleri Saraç ve Arıkan (2010) tarafında hazırlanan “yabancı dil ders kitaplarında hedef kültür bilgisini incelemede kullanılabilir kontrol listesine “göre incelenmiştir. Kontrol listesi iki basamak ve otuz bir alt basamaktan oluşmaktadır. Belirlenen başlıklara göre incelemeler için içerik analizi yöntemi seçilmiştir çünkü sosyal bilimler alanında kullanılan ve nitel araştırmalarda sıklıkla yararlanılan içerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir tekniktir (Büyüköztürk, Kılış Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demir, 2013).

İçerik analizi, metinden çıkarılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir (Weber, 1989, s.5). Bu sebeple Menschen B1.1adlı Almanca ders kitabı kontrol listesinde bulunan basamaklara göre gruplanmış ve analiz edilmiştir.

Bulgular

Aşağıda Saraç ve Arıkan (2010) tarafından hazırlanmış kontrol listesindeki maddelere göre Menschen B1.1 Almanca ders kitabındaki kültürel öğelerin kullanım sıklığı verilmiştir. Her bir maddenin görülme sıklığı üç ana sıklık durumunda göre hazırlanmıştır. Bunlar çoklukla, nadiren ve hiç'tir. Menschen B1.1 isimli kitap incelenirken ikiden daha fazla olan bulgular çoklukla, ikiden daha az olanlar nadiren olarak işaretlenmiştir.

Tablo 1

Bakış Açısı	Görülme Sıklığı	Kitap-taki Yeri	İçerik
1. Öğrenci kendi deneyiminden yola çıkarak hedef kültürü tanımlar.	Hiç	-	-
2. Öğrenci kendi kültürünü de düşünür ve tartışır.	Nadiren	s.8 s.66	Neden Almanca öğreniyorsunuz? Boş zamanlarınızda severek ne yaparsınız? Soruları kullanılmıştır/ Çatışmalar hakkına kısa yazılar.
3. Hedef ve yerel kültür karşılaştırılır.	Hiç	-	-
	Çoklukla	s.9 s.79 s.86	Almanlara ait bir masa düzeni ve yemeklerin olduğu bir fotoğraf karesi. Amerikan servislerin üzerinde tabaklar, içki ve birkaç atıştırmalık / Şans getirdiğine inanılan nesnelere üzerine bir yazı / falcının yorumlarından oluşan bir yazı/ Erkek bir kreş öğretmeni öğrencilerine gitar çalıyor
4. Hedef kültürde yer alan alt kültürler yer verilmiştir.	Nadiren	s.77	Engelli çocuklar için kurulmuş bir derneği anlatan bir metin
5. Hedef kültürün evrensel kültüre yaptığı katkılar verilmiştir.	Hiç	-	-
6. Hedef kültür diğer kültürlerden üstün olarak tanımlanmıştır.	Hiç	-	-
7. Hedef kültürün baskın değer ve alışkanlıklarına aykırı düşen değer ve alışkanlıklar yer alır.	Hiç	-	-
8. Hedef kültür eleştirel bir şekilde ele alınmıştır.	Hiç	-	-
Unsurlar/ Öğeler			
9. Hedef kültür-bilim ilişkisi yer almaktadır.	Hiç	-	-
10. Hedef kültüre ait dini bilgiler yer almaktadır.	Nadiren	s.72	Noel kutlaması
11. Hedef kültüre ait siyasi bilgiler yer almaktadır.	Hiç	-	-
12. Hedef kültüre ait görsel ve plastik sanatsal bilgiler yer almaktadır.	Hiç	-	-
	Çoklukla	s.19 s.21 s.25 s.43 s.45	Almanya'da olan ev tarzları görselleştirilmiş / Berlin'deki yaşam tarzları-insanların nerelerde ve nasıl yaşadığına dair bilgiler / İkamet etmeye dair yaşam biçimleri ve tercihlerinden bahseden bir metin/ Farklı dergiler hakkına bilgiler veren bir metin/ Çocukların hayvanlara havuç yedirdiği bir fotoğraf
13. Hedef kültürde gündelik yaşamlara ait bilgiler yer almaktadır	Hiç	-	-
14. Hedef kültüre ait edebiyat yer almaktadır.	Hiç	-	-
15. Hedef kültüre ait musiki bilgileri yer almaktadır.	Hiç	-	-
16. Hedef kültürün spor çalışmaları yer almaktadır.	Nadiren	s.53	"spor mutluluğa büyük bir katkı sağlar başlıklı ünite fotoğrafı
17. Hedef kültüre hizmet etmiş insanlar yer almaktadır.	Hiç	-	-
18. Hedef kültürün diğer kültürlerden edindiği bilgi ve alışkanlıklar yer alır.	Nadiren	s.39	Japon kültürüne dair bilgiler eklenmiş

19. Hedef kültür-çevre ilişkisi (hayvan, bitki, doğa-insan ilişkisi) yer alır.	Çoklukla	s.38 s.45 s.61	Sofra adabına dair bilgilendirici metinler/ Bir fotoğraf: Çocuklar hayvanlara havuç yediyor/ Çalışanlarla ilgili bir metin
20. Hedef kültüre ait filmler yer alır.	Hiç		-
21. Hedef kültüre ait hastalık ve sağlık bilgileri yer alır.	Çoklukla	s.36 s.55	Laktoz intoleransı ve vejeteryan beslenme/ Zor zamanlarda psikolojik destek alınır" ibaresi yer alan bir cümle.
22. Hedef kültüre ait beslenme alışkanlıkları yer alır.	Nadiren	s.71	Kalabalık bir gezi grubu
23. Hedef kültüre ait temizlik alışkanlıkları yer alır.	Hiç		-
24. Hedef kültüre ait giyinme ve süslenme alışkanlıkları yer alır.	Çoklukla	s.27 s.59 s.71	Fotoğrafta orta yaşlı bir kadın tarzı ve taktığı flarla görülmekte. / Erkeklerin örgü örmesi hakkında bir metin/ Kalabalık bir gezi grubu
25. Hedef kültürde aile kurumuna ait bilgiler yer alır.	Hiç		-
26. Hedef kültürde üreme ve cinsel sağlıkla ilgili bilgiler vardır.	Hiç		-
27. Hedef kültürde eğlence hayatıyla ilgili bilgiler vardır.	Nadiren	s.71 s.74	Kalabalık bir gezi grubu
28. Hedef kültürde gelenek, festival ve kutlamalarla ilgili bilgiler vardır.	Nadiren	s.41 s.72	Çeşitli kutlamalara dair bilgiler İş yerlerinin ikinci yıl kutlaması Noel kutlaması
29. Hedef kültüre ait tarihi eser ve bilgiler yer almaktadır.	Hiç		-
30. Hedef kültüre ait coğrafi bilgiler yer almaktadır.	Hiç		-
31. Hedef kültüre ait okul ve eğitim yaşantıları yer almaktadır.	Nadiren	s.23	Aynı dönem okul arkadaşlarının buluşmasına dair bir metin

Yabancı dil ders kitaplarında hedef kültür bilgisini incelemede kullanılan kontrol listesinin birinci basamağı olan "bakış açısı" başlığının alt basamakları aşağıda açıklanmıştır:

1. maddede yer alan "öğrenci kendi deneyiminden yola çıkarak hedef kültürü tanımlar" maddesine uyan kitapta herhangi bir bölüm bulunmamaktadır. Straub'a göre (1999) eğitimcilerin kültür aktarımı sırasında akıllarında tutmaları gereken nokta öğrencilerde hedef kültürü öğrenmeden önce kendi kültürleri konusunda farkındalık oluşturmak ve bunu karşı kültürü öğrenirken karşılaştırma yapmalarına yardımcı olacak şekilde kullanabilmelerini sağlamaktır. Kitabın öğrenciye kendi deneyiminden yola çıkma fırsatı sunmadığını söylemek mümkündür.

2. maddede yer alan "öğrenci kendi kültürünü de düşünür ve tartışır" maddesine uyan birkaç bölüm bulunmaktadır. Bunlardan ilki kitabın 8. Sayfasındadır. Boş zamanlarınızda en çok ne yapmaktan hoşlanırsınız ve neden Almanca öğreniyorsunuz sorularıyla, sınıf arkadaşlarınızı tanımak istiyorsunuz başlığıyla öğrencinin hem kendisine bu soruyu sorması sağlanmış hem de sınıf arkadaşlarının alışkanlıklarını da tanıma olanağı sunulmuştur. Bir diğer veri ise 25. Sayfadaki yaşam tarzlarıyla alakalı bir yazıdır. Bu yazıyı okurken kendi kültüründeki yaşam tarzlarını düşünüp kıyaslama şansı bulmaktadır. Öğrencinin kendi kültürünü de düşünebilme olanağı bulunduğu yer, kitabın 66. Sayfasında bulunan ve öğrenciye sunulmuş tartışmalı ve düşündürücü durumlardır. Bunlardan birisi: iyi bir arkadaşımın doğum günü hediyesi aldım fakat hediyeği beğenmedim. Bunu ona söylemeli miyim? Sorusuyla öğrenci hem kendi düşüncesini fark etme hem de kendi kültüründe ona aktarılmış mesajları okuma fırsatı bulmaktadır.

3. Hedef ve yerel kültür karşılaştırılır adlı alt basamak için kitapta uygun bir karşılık bulunamamıştır. Ders kitabı her ne kadar öğrenciye kendi fikrini ve içinde bulunduğu kültürü ve yaşamı düşündürecek metinler sunsa da bunu doğrudan kültür kıyaslaması olarak yapmamaktadır. Şimşek (2018) eğer kitap yalnızca hedef kültüre dayanır ve öğrencilerin kültürlerini kapsamazsa, çarpık bir kültür algısı oluşabileceğini vurgulamıştır.

4. Maddede “hedef kültürde yer alan alt kültürlerle yer verilmiştir” ibaresi kitabın birkaç yerinde görülmektedir. Bu madde aynı zamanda kitabın en çok değindiği kültürel öğeleri oluşturmaktadır. Sayfa dokuzda bir aile yemek masası etrafında bir fotoğrafta görülmektedir. Bu fotoğrafta Alman bir ailenin giyim tarzından, yeme içme kültürleri ve masa düzenlerinden kullandıkları eşya tarzlarına kadar birçok kültürel öğe görülmektedir. Alt kültürlerle dair bir başka örnek de 79. Sayfadadır. Burada şans getirdiğine inanılan nesnelere bahsedilmiştir. Kültür, insanlar tarafından yaratılan ve giderek daima insanlar tarafından biçimlendirilen yaşam alanlarını kapsar (Ültanır, 2003). Buradan yola çıkaran İnsanlar tarafından biçimlendirilen yaşam tarzlarına dair kültürel bir örnek de 86. Sayfada falcının yorumlarından oluşan bir yazının paylaşılmasında görülmektedir.

5. maddede hedef kültürün evrensel kültüre bir katkı yapıp yapmadığı sorgulanmıştır. 77. Sayfada hasta çocukların isteklerini gerçekleştiren bir dernekten bahsedilmektedir. İyi bir niyetten yola çıkan ve insanlara fayda amacı güden bu dernek evrensel değerlere katkıda bulunmuştur. Kültür millî olduğu kadar evrensel bir dile de sahiptir ve iletişim çağında artık kendi kültürümüze yabancı bir toplum ya da kişiyle iletişim kurmak için sınırlar kat etmek zorunda olmadığımız, bir klavyenin ucundan dünyanın herhangi bir yerine açtığımız, başka toplumların kültürünü, yaşam tarzlarını tanıdığımız ve onlarla doğrudan etkileşimde bulunabildiğimiz bir çağda yaşamaktayız (Bayraktar, 2015).

6. maddede hedef kültürün kendisini diğer kültürlerden üstün tanımlayıp tanımlamadığı, 7. Maddede hedef kültürün baskın ve alışkanlıklarına aykırı düşen değer ve alışkanlıkların olup olmadığı ve 8 maddede hedef kültürün eleştirel bir şekilde ele alınıp alınmadığı ve 9. maddede “hedef kültür- bilim ilişkisi” sorgulanmıştır. Menschen B1.1 adlı Almanca ders kitabında böyle bunlardan herhangi birine rastlanmamıştır.

10. maddede “hedef kültüre ait dini bilgiler yer almaktadır” araştırmasında kitapta bir veri bulunmuştur. Sayfa 72’de Noel kutlamalarına dair davetiyelere yer verilmiştir.

11. maddede hedef kültüre ait siyasi bilgilerin yer alıp almadığı ve 12. Maddede hedef kültüre ait görsel ve plastik sanatsal bilgilerin yer alıp almadığı sorgulanmıştır. Bu konuda kitapta bir bilgi bulunmamıştır.

13. maddede kitapta gündelik yaşama dair bilgilerin olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu konuda birçok veri bulunmuştur. Sayfa 19’da farklı ev tarzları resmedilmiştir. 21. Sayfada insanların Berlin’deki yaşam tarzlarından bahsedilmiştir. 25. Sayfada çalışma hayatının insanların ev düzenlerine nasıl etki ettiğine dair bir yazı kaleme alınmıştır. 43. sayfada günlük okunan dergiler hakkında bilgilendirici bir yazı sunulmuştur. Son olarak da sayfa 48’de en çok hangi ev hayvanlarının sahiplenildiğine dair bilgilendirici bir metin vardır. Bu sayede öğrenciler hedef kültüre ait yaşam biçimleri konusunda bilgi sahibi olurlar; cinsiyet, sosyal sınıf ve sosyal konum gibi değişkenlerin insanların konuşma ve davranışlarına yansımalarının nasıl olduğunu kavrarlar; hedef kültürdeki ve kendi kültürlerindeki benzer durumlarda nasıl tepki verilmesi gerektiği gibi konularda karşılaştırma yapabilmeyi kazanırlar (Çakır, 2011).

14. maddede kitapta hedef kültüre ait edebiyat bilgileri ve 15. maddede hedef kültüre ait müzik bilgilerinin yer alıp almadığı sorulmuştur. Kitapta bu konuyla ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır.

16. maddede ise hedef kültüre ait spor çalışmalarının yer alıp almadığı sorulmuştur. Ünite başı olan 53. sayfa görselinde yoga pozisyonunda, iş yeri ortamında olduğu anlaşılan bir erkek takım kıyafetiyle görülmektedir. Üniteye sevilen spor türlerinden çok sporun sağlığa olan katkılarından bahsedilmiştir.

17. maddede hedef kültüre hizmet etmiş insanların olup olmadığı sorgulanmıştır. Fakat kitapta bu veriye rastlanmamıştır.

18. maddede hedef kültürün diğer kültürlerden edindiği bilgi ve alışkanlıkların olup olmadığı sorulmuştur. Sayfa 39'da Japon yemek kültürüne dair bilgiler paylaşılmıştır. Bu da hedef kültüre dair bilgiler paylaşan kitabın kendilerinden farklı bir kültüre değer verdiklerini göstermektedir.

19. hedef kültür- çevre ilişkisi (hayvan, bitki, doğa ilişkisi) yer alır. 38. Sayfada sofrada adabıyla ilgili bir metin yer almaktadır. 45. Sayfada iki çocuk hayvanları beslerken resmedilmiştir. Üniteye sevilen ev hayvanlarının isimleri ve hayvanlarla ilgili kelimelere (hayvan yedirmek, veteriner, kafes vb.) yazılı ve görsel yer verilmiştir. 61. sayfada ise çalışanlarla ilgili bir metin kaleme alınmıştır.

20. maddede kitapta hedef kültüre ait filmlerin yer alıp almadığı sorgulanmıştır. Kitapta böyle bir bulguya rastlanmamıştır. Fakat Atik'e (2019) göre gençlik kültürlerine ait her bir unsurun gerek yazınsal metinlerle gerekse didaktize edilen filmlerden kesitlerle ders ortamlarına taşınmasının renkli bir ders atmosferi yaratması, öğrencileri okumaya isteklendirmesi ve katılımcıların öğrenme motivasyonunu arttırmasının muhtemel olduğunu vurgulamıştır.

21. hedef kültüre ait hastalık ve sağlık bilgilerinin kitapta yer alıp almadığını sorgulayan bu madde kontrol listesinin ikinci basamağı 13. maddesidir. 36. ve 37. sayfada Öğlen aralarında çalışanların spor yaptığından bahseden cümlelerin olduğu bu üniteye sağlıklı yaşama dair kelimeler (öğün, besin maddeleri, bağışıklık sistemi, mola, dinlenme vb.) resmedilmiştir. Sayfa 55'de ise gerekli durumlarda psikolojik destek alınabileceğine değinilmiştir.

22. "hedef kültüre ait beslenme alışkanlıkları yer alır" ibaresi yer alan bu maddenin karşılığına kitapta iki yerde rastlanmıştır. Birisi 8. sayfada ailece yemek masası etrafında resmedilen ailenin masasında hafif atıştırma ile içecekler resmedilmiştir. Sayfa 71'de ise kalabalık bir gezi grubundaki insanların ellerinde termoslar ve içecekler resmedilmiştir.

23. bu madde hedef kültüre ait temizlik alışkanlıklarının kitapta yer alıp almadığını sorgulamaktadır. Kitapta bu konuyla ilgili bir bilgiye rastlanmamıştır.

24. bu maddede hedef kültüre ait giyinme ve süslenme alışkanlıklarına dair bilgilerin yer alıp almadığı sorgulanmıştır. Bu alışkanlıklara dair sayfa 27'de bir kadın resmedilmiştir. Fotoğrafın ünitenin ilk sayfasında yer aldığı üniteye aslında konu giyim kuşam değildir, dergi okumayla alakalıdır fakat görselde saç tarzıyla flarıyla bir alman kadın görülmektedir. Sayfa 59 da ise erkeklerin örgü ürünler kullandığından, örgüyü büyükannelerin sevdiğinden bahseden bir metin paylaşılmıştır. Sadece 71 de ise kalabalık bir gezi grubunda bireylerin kılık kıyafetleri görülmektedir.

26. hedef kültüre ait üreme ve cinsel sağlıkla ilgili bilgilerinin olup olmadığı sorgulanmıştır ve kitapta böyle bir içerik bulunmamaktadır.

27. maddede hedef kültürde eğlence hayatıyla ilgili bilgiler olup olmadığı sorgulanmıştır. 12. ünitenin ilk sayfası olan 71. Sayfada kalabalık bir grubun gezide çekildiği toplu fotoğraf ve 74. sayfada çeşitli kutlamalara dair bilgiler görülmektedir.

28. maddede hedef kültürde gelenek, festival ve kutlamalarla ilgili bilgilerin sorgulanmıştır. Sayfa 41’de iş yeri kutlamasına dair bilgiler paylaşılmıştır ve sayfa 72’de ise Noel kutlamasından bahsedilmiştir.

29. maddede hedef kültüre ait tarihi eser ve bilgiler yer alıp almadığı ve 30. Maddede hedef kültüre ait coğrafi bilgilerin yer alıp almadığı sorgulanmıştır. Kitapta bu bilgilere rastlanmamıştır.

31. maddede ise hedef kültüre ait okul ve eğitim yaşantılarını sorgulanmıştır. Sayfa 23 de yıllar sonra birbirini bulan sınıf arkadaşlarının buluşmasını anlatan bir metin bulunmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı Menschen B1.1 Almanca ders kitabını kültürel öğeler açısından incelemektir. Araştırmada Saraç ve Arıkan’ın (2010) hazırladığı yabancı dil ders kitaplarındaki hedef kültürü incelemek için kullanılacak kontrol listesi kullanılmıştır. Kullanılan kontrol listesi iki basamak ve otuz bir alt basamaktan oluşmaktadır. İlk basamağını “bakış açısı” başlığı oluşturan listenin ilk başlığında sekiz basamak vardır. İkinci basamağı ise unsurlar/ öğeler başlığı altında 23 alt basamak oluşturmaktadır.

Kontrol listesinin ilk bölümü olan bakış açısı bölümündeki sekiz basamağından dördü kitapta bulunmamaktadır. Fakat kitapta bulunmayan dört maddeden üçünün olmaması olumludur. Çünkü bu üç maddede olumsuz öğelerin kitapta yer alıp almadığı sorgulanmıştır. Hedef kültürün diğer kültürlerden üstün gösterilmemesi etik açısından önemlidir. Hedef kültürün baskın değer ve alışkanlıklarına ters düşen değer ve alışkanlıklara yer verilmemesi de doğru bilginin yansıtılmış olması açısından önem arz etmektedir. Kitabın hedef kültürün eleştirel şekilde ele alınmaması, kültürün olduğu hali ve şekliyle yansıtılması yanlış bir öğrenme sağlamaması açısından gereklidir.

İkinci basamak olan “unsurlar/ öğeler” bölümünde ise 23 alt basamaktan 12si kitapta olmayan bilgileri içermektedir. Köşker (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin yabancı dil dersleri sonrasında kendilerine yöneltilen hedef kültür ile ilgili sorulara yeterli cevap verilmediğini ortaya koymuştur. Bu durum kültür aktarımının ders kitabında etkin seviyede anlatılmasının önemini gözler önüne sermektedir. İşcan ve Yassıtaş’ın (2018) araştırmasında ise öğretmenin; öğrenim süreci boyunca öğrencilerle birebir iletişim içinde olmasından dolayı öğrettiği dilin hedef kültür bilgisine hâkim olması gerektiğini vurgulamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırmada içerik analizi yöntemi kullanıldığından etik kurul izni gerekmemektedir.

Kaynakça/References

- Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.
- Atik, O. (2019). Dijital kuşak, Türk-Alman gençlik alt kültürleri ve Almanca öğretimine yazınsal bir bakış. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 35-46.
- Babayiğit, Ö. (2017). Sınıf öğretmenlerinin Türkçe derslerinde kültürel öğeleri kullanma durumlarının incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 627-648
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 yabancılar için Türkçe ders kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (2), 7-23.
- Byram, Michael & Morgan, Carol (1994). *Teaching-and-learning language-and- culture*. Multilingual Matters Ltd.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cuma, F. İ. (2009). Transkulturelle Kompetenz und Landeskunde in den regional erstellten DaF-Lehrwerken in der Türkei. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (22), 87-99.
- Çakır, İ. (2011). Yabancı dil öğrenme ortamlarında kültürün rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 248-255.
- Çakmak, M. (2001). Yabancı dil. Leyla Küçükahmet (Ed.). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu içinde* (s: 13-18). Nobel.
- İşcan, A., & Yassıtaş, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı: Yedi iklim Türkçe öğretim seti örneği (B1-B2 düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(1), 47-66.
- Koç, H. (2007), *Dil ve anlatım 1*, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Köşker, G. (2015). Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı: Fransız dili örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 409-421.
- Küçükahmet, L. (2000). *Öğretimde plânlama ve değerlendirme* (11. baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Logie, N. N. (2004). Yabancı dil öğretiminde kültürel becerinin oluşturulmasının önemi ve budunbilimsel boyut. *HAYEF Journal of Education*, 1(1).
- Özbay, M. (2002). Kültür aktarımı açısından türkçe öğretimi. *Türk Dili*, 602, 112-120.
- Riemenschneider, R. (1980). Vorurteile, stereotypen und klischees in fremdsprachenlehrbüchern. Überlegungen zur Methode der Schulbuchanalyse. *Internationale Schulbuchforschung*, 29-40.
- Saraç, H. S., & Arıkan, A. (2010). Yabancı dil ders kitaplarında hedef kültür bilgisini incelemede kullanılabilecek kontrol listesi uygulaması. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1-2), 45-55.
- Straub, H. (1999). Designing a cross-cultural course. *English Forum*. 37(3), July-September, 1999.
- Şimşek, M. R. (2018). Yabancılar için İngilizce ve Türkçe ders kitaplarındaki kültürel içeriklerin karşılaştırması. *Bilig*, (84), 301-327.
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve Kültür ilişkisi -Eğitimde Kültürün Hangi Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3).

- Ünal, B. (2020). Interkulturelle elemente in der DaF-lehrbuchserie: Begegnungen-Erkundungen a1-c2 und Türkisch als Fremdsprache-lehrbuchserie: Yedi İklim Türkçe a1-c2.
- Ünsal, Y. & Güneş, B. (2004). Bir kitap inceleme çalışması örneği olarak meb lise 1. sınıf fizik ders kitabının eleştirel olarak incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 305-321.
- Öztürk Duman, Z. (2012). İngilizce ders kitaplarındaki kültürel öğelerin incelenmesi ve öğretmen görüşleri üzerine bir içerik analizi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Weber, R. P. (1989). *Basic Content Analysis*, Sage, London.

İletişim/Correspondence
Dr. Öğr. Üyesi Rüyeyda H. ÇEBİ
ruveyda.cebi@omu.edu.tr